

ՕՐԱԳԻՐ

ՔԱՂԱՔԱՆԱՆ ՔԱՆԱՍՐՔԱՆԱՆ ԵՒ ԱՌԻՏՐԱՆԱՆ

ՀՈՐՐՈՐԴ ՏԱՐԻ.

ՀԱՅԿԱՍՏԱՆԻ ՈՒՐԱԿԱԹ 10 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 1845

ԹԻՒ 155.

ՔԱՂԱՔԱՆԱՆ ԵՄԻՐԵՐ

Կոստանդնուպոլիս, 5 Սեպտեմբեր:

Բանակին համար եղած նոր կարգադրութիւնները ընդհանուր ուրախութիւն մը պատճառեցին զօրքերուն մէջ, որոնց ծառայութեան պայմանաժամը հինգ տարիի որոշուեցաւ. ուստի արդէն հինգ տարի ծառայութիւն ընող զինուորականներուն հրաման տրուեցաւ որ իրենց հայրենիքը դառնան: Յիշեալ բարեկարգութեանց լուրերը մեծ երախտագիտութեամբ ու հաճութեամբ ընդունուեցան Կոստանդնուպոլսոյ ու գուրտի քաղքներուն բոլոր հասարակութիւնէն:

—Աս օրերս Վահագն Բրբան բարեհաճեցաւ մայրաքաղաքին այլ և այլ կողմերը զտնուած զօրքերուն տեսութեանը ելլել, որոնք անպատմելի ուրախութեամբ լեցուեցան իրենց բարեխնամ ինքնակալին մարդասիրութեանը վրայ: Վստմափայլ իրգափաշան որ, խորին Վահագնութեանը հետ էր, աղէկ իմացաւ թէ ո՛րչափ օգտակար ու բարեբաղդ հետեանքներ պիտ' որ ունենան (սմանեան տէրութեան համար զօրքերուն առ նոր կարգադրութիւնները, որոնց վրայ հայրենասէր ոգով աշխատեցաւ բարեգութ խնայական հրամանովը:

Սեփաշուք Էֆէնտին արդարութեան

ՔԱՆԱՍՐՔԱՆԱՆ

Առաջին Հեղինակներուն այլևայլ փորձերը շարադրելու ատենին:

Կան հեղինակներ՝ որոնք աշխատելու ատենին մարդկանց բազմութիւն կրննդրեն, կան ալ որ առանձնութիւն կրննդրեն: Ոմանք մեծ, ու ոմանք լոյս տեղ կուզեն: Մէկ քանին՝ գրանցող ու գրիչը տեսնելուն պէս չեն կրնար բան մը շարադրել, ուրիշներն ալ իրենց գաղափարները գիտես թէ կաղամարին մէջէն կը հանեն: Վերջապէս կան հեղինակներ, որոնց համար բութութիւնը անհրաժեշտ հարկաւորութիւն մըն է. կան ևս որ հովին կարկուտին ու տարեքններուն ազդելովը կը շարադրեն:

Դան լաֆնութեան օր մը ծառի մը տակ նստած տեսան, սաստիկ անձրևի ժամանակ, ուր տեղ առտուրնէն ինչուան իրիկուն նոյն անձրևին, անթի ու ծարաւ նըստած կը շարադրէր:

Չի կայ մէկը որ այնքան քիչ նմանութիւն ունենայ երեւելի առակախօսին հետ, որքան որ բնական պատմութեան հեղինակը Պիլֆֆոն. ուստի իրենց վարմունքն ալ խիստ տարբեր էր մէկմէկէ: Երբոր Պիլֆֆոն կարգի կըղնէր իր գեղեցիկ ու աղնի գրութեանը, (որոնք յաւիտենական զարմացում պիտ' որ ըլլան ընտիր ակորդական ունեցող մարդկանց), իր առջը ունէր մահճէն աղուոր գրասեղան մը, պալատականի զգեստ կը հագնէր, սուրը մէջը ու շապիկին թեղանիքները ու օձիքները (եախա)

բարձրագոյն ատենին անդամը մեծ հացկերոյթ ու տոնախմբութիւն ըլլաւ իր զաւկներուն թլփատութեան հանգէսին պատճառովը. ուր տեղ հրաւիրուած էին տէրութեան բոլոր երեւելի պաշտօնատարները:

—Պորթուկալի տէրութեան լիազօհին զանազան պատուոյ նշաններ խրկած է խորհրդոյն առաջին անգամներուն, որոնք նոյն տէրութեան ու (սմանեան կառավարութեան մէջ առևտրական դաշնադրութեան կատարուելուն վրայ աշխատեցան. այսինքն՝ արտաքին գործոց նախորդ պաշտօնատար Սարիմ Էֆէնտին, արքայական ատենին առաջին թարգման Սաֆֆէ Էֆէնտին և Սիւմթաղ Էֆէնտին:

—Վահագն Բրբան սովորական մեծ հանգեսով լիով քափուի պալատը դնաց երէկ, ուր տեղ ձմռան անցունելու միտք ունի:

—Երեսուցէի Վաղդիոյ հիւպատոսին պատահած անարգանքին համար մօտիւ տը Պուրքընէ Կոստանդնուպոլսոյ Վաղդիոյ դեսպանին պահանջմունքները բարեկամօրէն կարգի դրուեցան վստմափայլ իրֆաթ փաշային խոհական վարմունքովը: Երեսուցէի կառավարիչը փոխուեցաւ, որուն յաջորդը ներդրութեան յատուկ այցելութիւն մը ընելու է գաղղիացւոյ տէրութեան հիւպատոսին. յանցաւորները

ասեղով բանուած զարդերէն: Ուստի ինչպէս յայտնի կը տեսնուի իր հագուստին մեծ վայելչութեան ու գրուածքին գերազանց ոճոյն մէջ կատարեալ համաձայնութիւն մը կար:

Դան Դաք Ուստոն շարադրած ժամանակը շատ կը սիրէր բնութիւնը զննել. անտառներուն օդին ու դաշտերուն տեսութեանը հարկաւորութիւն ունէր: «Քալուածքը իմ գաղափարներս կարծարէ, ու գլուխս առանց ոտուրներուս առաջ չերթար», ըսաւ, խոտովանութիւններ ըսուած իր գրքին մէջ:

Վոլքեր, երբոր Վերնէի մէջ իր Կադիլինա եղբերգութեանը վրայ կը պարապէր, իր մտքին աւելի ազդուութիւն տալու համար գլուխը մեծ կակ գդակ մը դրած ու մեծ շարժումներ ընելով իր ոտանաւորները բարձր ձանով կը կարդար պարտիզին ծառադարձ նեղ ձամբաներուն մէջ: Աս արտառոց հաղուստը տեսնելով պարտիզայանը ու մեծաձայն խնտալով անոր վրայ, վնասուեցաւ իսկոյն իր տիրոջմէն:

Հետեւեալ օրը մատամ Տէնիսը ու բոլոր իր սեղանակիցները մէջ մտան բարեխօսութիւն ընելու որ նորէն քովը առնէ, բայց ամենեւին ականջ չի դրաւ Վոլքեր: Մնացուած կը լլար ինչ որ կըսէին անոր, թէ խեղճը վաւկի տէր է. թէպէտեւ իր բարեկամներուն խնդրոյն զիջանելով ուժիկ կապեց ետքը անոր, բայց մէյմի ալ իր քովը չառաւ անանկ մարդը, որ Վիկերոնը ծաղը ըրաւ, կըսէր:

Մատամ Սալեը չէր կրնար դադարաւ մը գտնել թէ

պիտ' որ պատժուին ու Վաղդիոյ դրօշակն ալ սահմանեալ օր մը հանդէսով պիտ' որ քաշուի Պէրուէ, ու 21 Թնդանթ միտ' որ նետուի ի պատիւ նոյն դրօշակին: Վաղդիոյ դեսպանն ալ իր կողմանէ հարկաւոր միջոցները գործքի դնելու է, որ ասանկ զիպուածներուն պատճառ մը չտրուի այսուհետեւ:

Վարքէն (սմանեան կառավարութեան խաղաղաւոր ու բարեսիրտ բնաւորութիւնը գովութեան ու երախտագիտութեան արժանի է ու ամէն առիթներու մէջ յայտնի կը րոտենուի:

—Վալքերայի խորհրդատու Պիլֆֆոն իշխանը մայրաքաղաքիս երեւելի տեղուանքը կը պարտադիր ու իր բարձր աստիճանին համեմատ պատիւ ու յարգութիւն կընդունի տէրութեան երեւելի պաշտօնատարներէն: Կը հաստատեն թէ յիշեալ իշխանը 10-15 օրէն ետքը մեկնելու է սուկէ:

—Նեղիոյ դեսպան վստմափայլ Սըր Սըրաթֆօրտ Վէնիսկը Տէվասթէշըն ըսուած շրջանաւով ասօր Պրուսայէն եկաւ, ուր տեղ գացեր էր զբօսական ձամբարդութիւն մը ընելու համար:

—Նսցած գիշեր մեծ ակեղծութիւն մը պատահեցաւ արեւելեան գէշ քամով մը ու սաստիկ անձրև ու կարկուտ գալով, որ երկու ժամի չափ զիմացաւ ու մեծ վնասներ պատճառեց նաւահանգստին ու Կոստանդնուպոլսոյ նեղուցին մէջ: Վանի մը նա

որ մատուրներովը ծառի ձիւղ մը, կամ հացին մէջովը շինուած կլորակ մը շուտ շուտ չի դարձներ նէ:

Երկնային մեքենականութեան երեւելի հեղինակը Վալիաս երկրաչափը, որ նշանաւոր մատենագիր ալ էր, անընդհատ կը խաղար մանածի կարծով (չիլէ): Իր իմացական կարողութիւնը կը դարձրէր թէ որ աս կարծը ձեռքը չունենար նէ. ուստի իր սենեկապետը մեծ հոգ ունենալով, կուգար ամէն սուտու ու անոր մատուրներուն կանցունէր զան:

Տիարըն Երբոր կաշխատէր, մաղկըր արձըկուած վհուկ (ձատը) կնկան կընմանէր: Մտիս անդին կորուէր կըբրտներ, ձեւուրները ու բոլոր անգամները կը շարժէր, արտորնօք ժուռ կուգար. ու իր կեղծ մաղը (փերուքա) խաղի, (ջինի) մեծ պաշտօն մը կը կատարէր, օդին մէջ կընետէր զանիկա, կառնէր, գլուխը կըղնէր, ետքը նորէն կընետէր. անանկ սոսկալի ձայներ կը հանէր որ գիտես թէ կընդդուէր, ու բոլոր երակները կըսկսէին զարնել: (Որ մը իր ընկերակիցներէն մէկը յանկարծ վրան գալով տեսաւ որ արուն արցունք կը թափէր: Տէր Մատուած, ըսաւ անոր, սիրտս դող կը հանես. ի՞նչ ունիս զուրցէ:—Վիտքս մէկ պատմութիւն եկաւ, անոր վրայ կուլամ, պատասխան տուաւ Տիարըն:

Երբոր հոգաւոր Վանդը հրապարակաւ վարժապետութիւն կընէր Վէնիկզպէրի քաղաքը, իր դաս տուած բոլոր ժամանակը սովորութիւն ըրեր էր, ու աշուրները իրեն ունկնդիրներուն մէկուն զգեստին վրայ տնկած կը նայէր: Աս զգեստին մէկ կոճակը փրթած էր, ու անոր

ւեր ծովեզերքը ընկան ու քիչ կամ շատ վնաս կը
րեցին : Նաւակներ դարձան (տէվրիմիշ եղան) ու
քանի մը հոգի խղզուեցան :

—Միշտ շոգեհաւը սոսոր Վրաստանընէն եկաւ
կը յուսացուի թէ Նորդումէն լուրեր բերած է . բայց
տակաւին բան մը չիմացուեցաւ :

ԵԳԻՊՏՈՍ

Բնչքսանդրիա, 25 () Գոստոս :

Անշուշտ կերէի թէ դժբաղդ դէպուած մը պատա-
հէր է Պոմպոյու շոգեհաւին : որ ինչուան հի-
մայ չհասան հոս Լինտու գիրքը . որովհետեւ որ
քան հակառակ հով փչելու ըլլար այսքան պիտ' որ
չուշանար յիշեալ շոգեհաւը : Բնուս 6 ին 1 ղնտ-
րայէն եկած ճամբորդները ու գիրքը ուրիշ շոգե-
հաւով մը Սուէզէն Պոմպոյ խրկուեցան :

Վսեմախալ Արթին պէյը անցած շոգեհաւով
հասաւ հոս 1 ղնտրայէն ու փարիզէն գալով, ու իս-
կոյն Բարձրագատիւ փոխարքային տեսութեանը
գնաց : որուն հետ երկար ժամանակ խօսակցութիւն
ըրաւ : Յիշեալ պաշտօնատարը Մէհէմմետ Արթին
հրամանով երկու գիտնական գաղղիացի բերաւ
հետը : մօսիւ Բօլոն : ու մօսիւ Բուսէ . որոնցմէ ա-
ռաջինը երեւելի փաստաբան (ափօքաթ) է : ու
միւսը կառավարութեան վերաբերեալ ծախքերուն
ու եկամուտներուն օրինակուր մատակարարութեան
վրայ ընդարձակ տեղեկութիւններ ունի : Աստի
Բարձրագատիւ փոխարքան միտք ունի յիշեալ զիտ-
նական գաղղիացիներուն միջոցով քանի մը նոր բա-
րեկարգութիւններ հաստատել Լիզիպոսի մէջ :

Կըհաստատեն թէ Մէհէմմետ Արթին փաշան բոլոր
բամազան ամիսը Բնչքսանդրիա մնալու է . ու առ
պատճառաւ արդէն քանի մը պատրաստութիւն
ներ եղան :

Վհէսփաւ Արքային նուիրելու շոգեհաւը քիչ

օրուան մէջ պատրաստ պիտ' որ ըլլայ . որուն հա-
ղապատիւ ու խիստ ընտիր կահկարասիքները ու
զարդերը առ օրերս հասան Լաբուպէն : Հասարա-
կօրէն կըկարծուի , թէ յիշեալ շոգեհաւը ուրիշ
ընծաներու հետ՝ Սամի փաշան պիտ' որ տանի Լիու-
տանդնուպօլիս , ու Մեծաղօր Արքային մատուցա-
նելու է Բարձրագատիւ փոխարքային կողմանէ :

Մահաբաժան բոլորովին դադրեցաւ քանի մը
օրէ 'ի վեր , թէ հոս և թէ շրջակայ գեղերը :

Ամերիկացի Փուէկաթը Վոնկրէս լսուած ուս օ-
րերս հասաւ հոս , որուն հրամանատարը ու պաշտօ-
նատարները երէկ ներկայացան փոխարքային , որ
շատ սիրով ու յարգութեամբ ընդունեց զանոնք :
Յիշեալ նաւը քիչ օրուան մէջ պիտ' որ մեկնի առ-
կէ իր ճամբորդութիւնը շարունակելու համար ա-
րեւելեան ծովերը :

Ասորեստանէն լուր չունինք քանի մը ատենէ 'ի
վեր , ու Վահիլէի գիրքին ալ երեւելի բան մը չի
ծանուցաներ :

ԱՐՏԱՔԻԱ ԽԵՐԵՐ

ԱՆԳՂԻՆ

Խորհրդարանին տարեկան պայմանագրով հասնե-
լով՝ Վիքտորիա Թագուհին անձամբ վերջ ըրաւ նոյն
ժողովը : հետագայ ատենադրանութեամբ :

Միւրոններ և Պարոններ :

«Հասարակաց գործքերուն վիճակը կրնէրէ ինծի ,
որ առ երկար ժողովը վերջ ընեմ : ու Խորհրդարա-
նին մէջ ունեցած պարտաւորութիւններէն ձեր վը-
րայէն վերցունեմ : Եւ խորհրդակ համար գործքի գրած
միջոցներուն համար , որով կարող եղայ զանազան
դաշնադրութիւններ ընել օտար տէրութեանց հետ :
Հօժարամիտ սրտիւ իմ Թագաւորական հաճութիւնս
տուի ձեր ըրած առաջարկութեանը , հոգեւորական

դատարարութեան միջոցները տեղեկութիւն հա-
մար , նոր հոգեւոր պաշտօնատարներու սահմանելով
եկեղեցական եկամուտներուն մէկ մասը :

«Յոյս հաստատ է , թէ առ օրինադրութեան
խոհմ' ու բարեկէր դիտաւորութիւնները օգնու-
թիւն պտնալու են իմ հաւատակներուս առատաձեւ
նութեանն ու բարի նախանձաւորութեանն : ու ա-
ռանկով ալ աւելի ստակ ըլլալու է եպիսկոպոսական
վերադասութեանն ու հոգեւորական պաշտօններու
համար : Հաճութեամբ սրտի կրտսնեմ' ան օրինա-
դրութիւնը որ երկրայուցութիւններ չձգելով Վիկտորիայի
եկեղեցիին իրաւացի իշխանութեանը վրայ որ ունի
եպիսկոպոսներ ընտրելու , ու ժողովուրդին և եկեղե-
ցական ատենաներուն իրենց փոխադարձ իրաւունք
ներուն գործադրութիւնը երաշխաւորելու համար :
Կը յուսամ որ առ կարգադրութիւնով հաւատոյ խա-
ղաղութիւնը պիտ' որ հաստատուի Վիկտորիայի մէջ
ու ոչնչանալու են ան վտանգները , որոնք սպառնա-
ցան սրբազան միաբանութեան մը՝ որ խիստ մեծ
ազդեւորութիւն ունի ան կողմի իմ ժողովուրդիս եր-
ջանկութեան ու բարեկեցութեանը վրայ :

«Բոլոր օտար տէրութեանց կողմանէ անկեղծ
հաստատութիւններ կընդունիմ միշտ իրենց բարե-
կամական հապակցութեանը վրայ . ու մեծ փափաղ
կըցուցունեն խաղաղութիւնը անվտանգ պահելու :

Պարոնայք հասարակաց Խորհրդարանին :

«Շնորհակալ եմ ձեր առատաձեռնութեանը ու
յօժարամտութեանը վրայ , որով ներկայ տարույս
օժանդակութեան տուրքը կարգի դրիք : Հոգ տանե-
լու եմ ըստ կարի որ կառավարութեան անհրաժեշտ
ծախքերուն մէջ հարստութիւնը խնայողութիւնը գործքի
դրուի :

Միւրոններ և Պարոններ :

«Հասարակաց հանգստութիւնը վրդովեցաւ կալ-
լէսի կոմսութեան քանի մը նահանգներու մէջ դա-
տապարտելի ընկերութիւններէ , ու խուովութիւն

դատարկ եղած անգը իր աչքերը կրտանէր ու բոլոր
մտադրութիւնը հոն էր : Բս երեւելի փիլիսոփային ա-
նանկ կուգար թէ , տեսութեան տակ չիյնող թերիս սոս-
տեղէս ելելով կուգային իր ուղեղը կը շարժէին ու քա-
ջալերութիւն կուտային յանկարծ ոտանաւորներ շինե-
լու : Վեց ամիս ասանկ գնաց , ետքը սոս դաս առնող ե-
րիտասարդին կամքը ըլլալով նորէն կոծակ մը գնել տը-
ւաւ հոն . . . : Ինչպէս անձրկեցաւ մնաց խեղճ Վրասդը ,
երբոր իր աթոռը նստելու ժամանակը պղծէ կոծակը
տեսաւ . . . իսկոյն գետինը ինկաւ կարմրեցաւ գեղնեցաւ
ու իր տուած դասն ալ անպիտան բան մը եղաւ :

Պրօք չէր կրնար ոտանաւոր գրել թէ որ տեսակ մը
զգեստ հագած չըլլար , որն որ շատ դժուարութեամբ կը-
պահէր միայն շարադրութիւն գրած ժամանակը հագ-
նելու համար :

Եւտ հեղինակներ ալ կան որ վրայի լաթերնին կը-
հանեն . ինչպէս էր Վիքարտը , որ իր կատակերգու-
թիւնները անկողնոյն մէջ կը յօրինէր : Լէ Տէօ Ժանոր
ըսուած գրքին հեղինակը երբոր բանաստեղծական
աշխոյժ մը դաւաւ ըլլայ , իսկոյն տունը կըմանէ , կը-
հեռացնէ կնիկները տղաքը ծառաները . կըկղպէ
գուռը պատուհանները , ու երբոր խորին լուսութեան ու
մթութեան մէջ կըմնայ , կըմտնէ անկողինը ու ոտանա-
ւոր կը շինէ : Ի՞նչ որ սոս պարագաներէն մէկը պակսի իր
աշխուժութիւնը անօգուտ կըլլայ . . . : Հետաքրքրական
հակառակութեամբ մը , թէ որ արձակ բան գրելու ըլլայ
կուղէ որ չորս դէն մարդիկ ըլլան . Աթենաս ըսուած իր

գրքին ամէնէն ընտիր ու իմաստնալից կտորները աղա-
ղակներու ու ընկերութեանց մէջ շարադրեց :

Հեղինակներուն բոլոր առ վարմունքներուն մէջ գու-
ցէ ամէնէն արտառօցը լըստփինն է , որ Ժիլ Պլասի ու
Վիլբրաքի հեղինակն է : Իր իմացական կարողութիւն-
ները արեւուն վրայ կըկանոնաւորէին : Սուր ժամանակ
գրելու թմրած մնալով՝ արեգական հետ կարթնային ,
ու աստիճանաբար անոր հետ կըբարձրանային . ետքը
նորէն աստիճանաբար իջնալով , անոր հետ աներեւոյթ
կը լլային : Ի՞նչ որ սոս գործը հազարամէկ վկաներով
հաստատուած ու նոր չըլլար նէ , անշուշտ անհաստատի
բան մը պիտ' որ համարուէր :

Բնութեան մէջ միշտ ընդդիմութիւնները պակաս չեն ,
ինչ որ հակառակ է մեկուն , նոյն բանը մեկային յարմար
կուգայ : Վիլբրաքի Ժիլ Պլասի հեղինակին հակառակ
Մեղէրէ երեւելի պատմագիրն ալ իր աշխուժութիւնը
բորբոքելու համար մութը կըփնտրուէր . ու նաև ցորեկ
ատեն ծրագին լուսովը կը շարադրէր : Ի՞նչ բոլոր տունը
գոց կըպահէր , ամէն սենեակները մութ ու ամէնէն
ըյս առնելու տեղ չէր ձգեր . ու երբոր իր բարեկամները
տեսութեան կուգային իրեն , սովորութիւն ունէր կէս
օրուան ժամանակ ինչուան դուռը ծրագ մը ձեռքը կը-
ծամբէր զանոնք :

Ժիլբրաք պատկերահանը , որ և գրագէտ մարդ էր , վասն
զի ոտանաւորներ կը շինէր ու իր քաջած նկարներուն մէջ
բանաստեղծութիւնը կըփայլէր , նոյնպէս ան ալ գիշե-
րով կաշխատէր . ու ազնուութեան տնիզն ալ շատ ան-

գամ գիշերով գնէր կըբռնէր . ուստի իսկոյն կըլնը
ցատկերով իր աշխատած տեղը կանթեղներ կըկախէր ,
մեծ խոյր մըն ալ գլուխը կանցնէր վրան վառած մոմե-
րով . ու այսպէս պատրաստուելով կըկախէր գրել : Զոհ
գիւ ու կապէր ըսուած գրքերը ու ուրիշ շատ երեւելի
գործքերը ծրագներուն լուսովը շարադրեց :

Եւտէ Տանթէնի մէջ ընկող անապատականը Ժիլ
անուն , ուրիշ տեսակ վարմունք մը ունի ու իր կիրքերուն
դուրութիւնն ալ նորանշան բան մըն է : Վասն զի ուրիշ
հեղինակներուն գրուածքներուն համար մեծ յիշողու-
թիւն ունի , իսկ իրենքիններուն համար գլխովին զուրկ
է յիշողութենէն :

Վաղ դիպցոց բանաստեղծներուն գործքերը բնուոյց
գիտէ , մանաւանդ Վիլբրաքի , ու իր շինած ոտանաւոր-
ները բոլորովին կըմոռնայ : Իր եղերեգութեանց մէկ
մասը , ծառադարձ նեղ ծամբուն մէջ իր գեղի տունը շա-
րադրեց : Բս ծամբուն երկու ծայրը նստարաններ կային
ու ամէն մէկ նստարաններուն վրայ մատիտ մը ու թուղթ
ունէր : Բնչի տուն ոտանաւորին ու երկրորդին համար
զատ նստարաններ կային . վասն զի հեղինակը առանց
գրելու չէր կրնար սպասել միայն մէկ երկուրդ ոտանաւորի
մը վերջը : () մը Վոնգա օրիորդին տունը , Եւգէ
տաղերգուն երգ մը զուրցեց Ժիլի առջեւ , տանընթ
անէ բաղկացած , որ նոյն Ժիլի հեղինակին շինածն էր
աս արտաքայ բնութեան հայրը իր զաւակները չի ծան-
չեցաւ : Վրանի որ տաղերգուն կըբռնէր նէ ինքը կըգո-
վէր , որպէս թէ ուրիշներ եղած ըլլային . ալ չի կըցաւ

ներէ, որոնք քաղաքականութեան պատճառներէ ալ ալ չեն ի գալար: Հարկաւոր միջոցները գործքի զրիս աւ խառնութիւնները զողորհեցնելու ու չարադործ ներք պատժելու համար: Սխանդամայն հրաման քրի որ քննութիւն մը ըլլայ աւ խառնութեանց պատճառներուն վրայ, որ պատահեցան անանկ նահանգի մը մէջ, որուն բնակիչները միշտ երեւելի հանգիստներ են օրէնքի համար իրենց ունեցած սիրովը ու հնազանդութեամբը:

«Սեփ գոհունութեամբ զնեցի որ անգաղար ջանք կընեն զժողովութիւնը ու ատելութիւնը զրգուելու յաւանտայի իմ հպատակներու մէջ, ու համոզելու զանոնք, որ օրինադրական միութեան բաժանու մը պահանջեն:

«Իմ փափաղս միշտ աւ է ու աւ ըլլալու է, որ նոյն երկրի կառավարութիւնը մեծ արդարութեամբ ու անկողմնապահութեամբ ընեմ, ու խորհրդարան նին հետ գործակից պիտ' որ ըլլամ հիմնական օրէնքներուն մէջ, ասանկ փոփոխութիւններ ընելու, որ խառնուայի ընկերական վիճակը բարեկարգուի, ու անոր բնական օգտակար միջոցները ալ աւելի շատնան: Ինչպիսիք հաւատարմութիւնը համոզեալ եմ որ օրինադրական միութիւնը խիստ հարկաւոր է, թէ աւ ըսածնէս գործքի զնեցի, և թէ տեղութեան հաստատ ու գործը ըլլալուն համար: Ուստի իմ անփոփոխ որոշումս աւ է որ, ձեր օգնութեամբ ու յիշելն իսկախանութեան շնորհօքը անլուծանելի պահեմ միութեան մեծ կապը աւ երկու երկրին մէջ: Հարկաւոր համարեցայ աւելի իշխանութիւն պահանջել իմ ժողովուրդիս հանգստութեանը ու միաբանութեանը դէմ եղած զիտաւորութիւնները ոչնչացնելու համար վասն զի չեմ ուզեր երկայիւ սովորական օրինաւոր միջոցներուն բաւականութեանը վրայ ու մեծ վստահութիւն ունիմ ժողովուրդին հայրենասիրութեանը ու խոհեմութեանը վրայ, նաւ

նապէս խորհրդարանին հրապարակական յայտարարութեանը վրայ որ ըսու օրինադրական միութիւնը հաստատ պահելու համար:

«Երկրկայ եմ որ իմ հաւատարիմ հպատակներէս ո'վ որ ազդուութիւն ու իշխանութիւն ունի իսկառայի մէջ, ձեռքէն եկածին չափ պիտ' որ աշխատի տկարացնելու համար աւ վնասակար խառնութիւնը, որ շփոթութեան մէջ կըթողու ձեռագործ արհեստները կուշացնէ յիշեալ երկրին բարեկարգութիւնները, ու իմ զանազան կարգի հպատակներու մէջ փոխադարձ անհաւատարմութիւն ու ատելութիւն կըսերմանէ:

ԳԼԳՂԻՒ

Սաքոնի թագաւորական դպրոցին յառաջագիմ աշակերտներուն յաղթանակ բաժնուելու հանգէսին մէջ, ատենաբանութիւն ընելու պատրաստուել էին մօսիւ տը Լամարթին, ու մօսիւ տը Լաբրթէլ երեւելի գիտնականները: Բայց կառավարութիւնը արդիւնց աւ բանը: Սեփօք օրագիրը կըսէ թէ խորհրդարանին գիտաւորութիւնը հոն կընայի որ Սեփ Իրիտանիոյ մէջ եղած հրապարակախօսութիւններուն ու զայլակողական ժողովներուն սովորութիւնը Վաղը իայի մէջ ալ հաստատուելի քիչ քիչ: Ուստի աւ պատճառով հրաման եղաւ յիշեալ երկու ատենաբաններուն որ նոյն հանգէսին մէջ բան մը չխօսին:

«Կառավարութիւնը որոշեց որ Կրէնըլի դաշտին մէջ ընդարձակ ասպարէզ մը հաստատուի, փարէզ ու անոր շրջակայ կողմերը գտնուած գործերուն համար: Որոնք իրեք ամիսը երկու անգամ հոն երթալու են մեծ կրթութիւն ընելու: Եւ պատեհաբանական դաշտին հաստատուելուն հանգէսը շատ փառաւորութեամբ պիտ' որ կատարուի:

Համբերել Վրոնգա օրիորդը, ու երբ բոլոր հոն եղողները ամէնքնին մէկ բերան կըծծաղէին աւ բանին վրայ, «Երբեք ըսաւ, Դուրին զուարճախօսութեամբ մը, չի'ս գիտեր ուրեմն որ աւ գեղեցիկ երգը քու շինածդ է»:

Յիշել (Կիւստի տաղերգուն, փարսէպալ Կրանտմէզունը, որ Վաղը իայի ձեմարանին անդամն էր, ոտանաւոր շինած ժամանակը ինչպէս ուրիշ շատերն ալ կընեն, ժուռ կուգար միշտ: Բայց ասիկա պարտելու ատենը աւանկ զժուար ծամբաներ կըքալէր ու կընեղէր զնեքը, որ ալ մարմինը յոգնէին աղէկ մը կըթուշար ու ան ժամանակը միայն իր գաղափարները կարծնային: (Որ մը իր ընկերակիցներէն մէկուն տունը հացի հրաւիրուած ըլլալով, ծամբան երթալու ժամանակը բանաստեղծական խորհուրդ մը միտքը եկաւ ու անով զրուիւր տաքնալով բարեկամին տանը առջեւն անցաւ, առանց զանիկա տեսնելու: Դէպի թուրքերու գնաց, ու ինչուան կէս գիշերուան մօտ ոտանաւորներ շինեց: Լաբր դարձաւ իր տունը խիստ յոգնած ու պառկեցաւ: Զնացաւ: Հաղիւ քունը տարեր էր, մէյմն ալ արթնցաւ ստամբար խառնուելով: Երբ, ըսաւ գեղութեամբ մը իր տունը կառավարող կնկանը, ահա իմ գարշելի ստամբարս նորէն աւրուեցաւ: Երբ Դուրին, շուտ ըրէ, ինծի թէյ մը եփէ: Բայց քանի որ թէյը կընմէր, աւելի սիրաւ կընառնուէր: Վրանի մը ժամէն ետքը. — Հաւ հաց կիրեր էք դուք, անկէ՞ք է արեւօք, հարցունց աղախինը: Ինչ կերպը: — Հոն գիտեր... Բայց ուր տեղ ես հաց կերայ: Ս. Լաբրէգէլի տունը: Հէ՛, ես անոր տունը հաց չի կերայ:

«Բայց անիկա կերակուրի հրաւիրեց քեզի: — Եւ Ս. Լաբրէգէլի տունը հաց չի կերայ: Բայց գուցէ բնաւ բան մը բերանս դրած չեմ...: Իրաւ որ առտուն կանուխ ելաւ հաց կերաւ, ու ստամբարին խառնուելը անցաւ:

Հատ երեւելի գիտնական մարդկանց արտառոց սովորութիւնները նկարագրէն ետքը, իսկ անոնց հետ աւ տեսարանիս մէջ կըգնեմ: Որովհետեւ աւ գրուածքը իմն է, արժան է որ քիչ մըն ալ իմ վրաս խօսիմ: Եւ աւ տեղս մեր խօսքը մտաց պլանդակութեանը և ո'չ թէ հանձարեղութեան վրայ է: ու թէ որ հոգակաւոր մարդկանց հետ իսկ կըբաղդատեմ նէ, միայն անոնց տարօրինակ վարմունքին հետ է ըրած բաղադատութիւնս:

Եւ ան հեղինակներէն եմ որ իրենց կաղամարին մէջ բնաւ գաղափար մը չեն գտներ, ու գրիչ տեսնելուն իրենց իմացականութիւնը անպիտան կըլլայ: Իմ դահլիճէս 'ի զատ ամէն տեղ կաշխատիմ: Երբոր կառավարութեան գանձատան մէջ գործակալ էի, գրատունէն դուրս կընէի ժողովք մը ըլլար նէ, ու առանց խոյրի (շափիս) կերթայի արքունի պալատան ծառերուն տակ կը շարադրէի: Ս'այ կըլլար ան ժամանակը ինծի հանգիստը բարեկամին, ինչու որ կամայ ակամայ կըպարտաւորուէր մտիկ ընել իմ շինած ոտանաւորներս, ու բերնուց զրուցած ատենս կըկատարեալագործէի զանոնք: Եւ որ անգամ մը արքունի պալատին ծառերուն տակ կընէի, հիմակ ծամբաներուն, հրապարակներուն, հասարակաց տօնախմբութեան ու աղաղակներու մէջ կընեմ: Որոնք

հոկտեմբերի աւջի օրերը, արքայական գերդաստանին ներկայութեանը: Վաւ զօրքերու մեծ կրթութիւններ ըլլալու են նոյն հանգէսին մէջ (մալի գրքին հրամանատարութեամբը:

— Եւ գիւղաքաղաքէն կըգրեն թէ, Պէճիգայի թագուհին օգոստոս 11 ին հասեր է հոն ու արքայական պալատը իջեր է:

«Բայց ըսուած անգղիսրէն օրագիրը կըծանուցանէ թէ վաճառականի նաւ մը գաղղիայի դրօշակով ու մէջը զէնք (սիլահ) բեռնաւորուած, Վօրքի (Խալանտա) նաւահանգստին մէջ բռնելու են Երզնայ կառավարութեան գործակալները: Բայց աւ լուրը հասարակօրէն կըկարծուի թէ ստոյգ չէ:

«Երբեք թագուհին գաղղիացուց թագաւորին այցելութիւն ընելու գալը ընդհանրապէս մեծ ուրախութիւն կըպատճառէ աւ երկու տեղութեանց հասարակութեանը, յուսալով որ շատ օգտակար հետեւներ կընայ ունենալ, ու բարեկամական կապակցութիւնները ալ աւելի կըհաստատուին յիշեալ երկու կառավարութեանց մէջ:

ՅՈՒՆԱՍՏԱՆ

Երեւ, 28 (Օգոստոս):

Երեսուցի մէջ հունաստանի համար եղած խորհուրդին արձանագիրը հասաւ հոս, ու պաշտպան տեղութեանց փոխանորդները անմիջապէս իմացուցին մէջի գրուածը յունաց կառավարութեան, որուն յոյսը ինչպէս կըտեսնուի, բոլորովին փուշը ելաւ: Երբեք իրեք տեղութիւնները կըպահանջեն որ իրենց երաշխաւորութեամբ փոխ առած ըստը կին շահը վճարելուն վրայ երաշխաւորութիւն մը տայ կառավարութիւնը մաքսին եկամուտէն, անասուններուն վրայ դրած տուրքէն և: Կըսուի նաւ թէ աղի տուրքին եկամուտները իբրեւ գրուական

ինծի ներդրութիւն չի տալէն 'ի զատ' շատ ալ կըքաջալերեն իս, առանց միտքս չփոխելու:

Եւ բան մը կայ, որ աւ սովորութիւնս շատ կըզիւրացունէ, այսինքն ամենեւին չեմ գրեր իմ ոտանաւորներս, այլ իմ յիշողութեանս կըմտադրեմ: ու թէ որ սրբագրութիւն մը ընեմ նէ կընամ յաջորդաբար նշանակելու բոլոր ըրած փոփոխութիւններս:

Վաւ, թէ որ թատրոնական հինգ արարուածք շարադրելու ըլլամ նէ, հինգն ալ մէկէն ու հինգ արարուածներուն ամէն մէկ մասերն ալ մէկէն կըսկսիմ: Եւ անկընկուս պատճառը աւ է որ մարդուս մտքին տրամադրութիւնները ու յօժարութիւնները անհաստատ ու բոլորովին անկախ են մեր կամքէն: Ուստի թէ որ մէկ հեղինակ մը առաջին տեսարանէն կըսկսի ու կարգաւ վերջինին կըհասնի նէ, շատ անգամ առանց պատրաստութեան կաշխատի: Կըպատահի որ ուրախ եղած ըլլայ, երբոր ծանր պարագաներ պիտ' որ նկարագրէ. ու ասոր հակառակը ծանրաբարդութիւն մը կընայ ունենալ երբ ուրախալի բաներ կըհարկաւորի գրել: Իմ բռնած կարգը վտանգէն ազատ է: Իմ ընդհանուր ու մասնաւոր գաղափարներս մէյմը մտքիս մէջ կընկարեմ, ու անոնց վրայօք մտածելով ժուռ կուգամ: ամէն մէկ արարուածը ու ամէն մէկ տեսարանը յաջորդաբար յիշողութեանս մէջ կըբերեմ, ու ետքը որ պարագաներուն համեմատ ոգւոյ ազդեցութիւն կուենենամ նէ անոնց վրայ կաշխատիմ:

Հատ անգամ ետքի արարուածէն սկսած ու առջինով ըմբոստեցի եմ: Եւ կարգը թէպէտեւ շատ օգտաւ

(ըէհին) պիտի դրուին աս տարուան իրեք միլիոն ֆունտըն համար, բայց ի մէկ միլիոնէն որ մօտեւս խրկուեցաւ Լաբոպայ:

Իրեք տէրութիւնները կը յորդորեն նաեւ յունաց կառավարութիւնը որ դաշնադրական օրինադրութիւնը (քօնսթիթիւսիօն) ալ աւելի ընդարձակ կերպով մը գործքի զնէ, ու հասարակաց գործքերուն կառավարութիւնը ազգային պաշտօնատարներուն յանձնէ, առաւելապէս պալարայի գործակալներուն ճամբայ տալով:

Ազգարարական թղթին մէջ բանի մը բնութեան արժանաւոր բաներ ալ կային, որոն մէջ յունաց տէրութեանը ըրած խնայողութիւնները ընդհանրապէս հանդուրժող, կը մեղադրեն զանիկա, որ օրինաւոր չափը անցնելով անխոհմտութեամբ մայր դպրատան ու հասարակութեան կը թուլութեանը վրայ ալ կը գործածեն նոյն խնայողութիւնը:

Աս հարկաւոր ծանօթութիւնը օգոստոսի 24 ին տրուեցաւ կառավարութեանը, որուն բոլոր երեւելի պաշտօնատարները մեծ շփոթութեան մէջ մնացին: Հետեւեալ առտուն արքունական պալատին մէջ խորհուրդ մը ըլլին թագաւորին նախագահութեամբ, ուր տեղ որոշուեցաւ երկու արտաքին կարգի թղթատար խրկել, մէկը փարէզ ու միւսը Լոնտոն: Երկէն աս թղթատարները ճամբայ ելան, բայց տարած նամակներուն մէջ ինչ գլուխ ըլլալը ստուգելու չգիտցուի:

Եւրոպայու օրինաւոր պահանջմունքներուն վրայ, նորէն պիտի որ պակասեցուն բանակին զօրքերը: 24 ին խորհուրդ մը ըլլալով երեւելի պաշտօնատարներուն մէջ, մեծ վիճաբանութիւն եղաւ ան առաջարկութեանը վրայ, որ կը տնօրինէ վերցունել հետեւեալ ու թնդանութեամբ զօրաց երկու գունդերը, հեծելազօրաց մէկ խումբը ու զինուորական դպրատունը գոցել ընդ ընդ:

Կար է, բայց շատ ալ աշխատութիւն կուտայ: Մէյ մը մտքիդ մէջ երեւակայէ խիստ երկան աշխատութիւն մը, ամէն մէկ կողմէն սկսած, և ոչ մէկն ալ ըմբոստացած. մէկ երեսին վրայ կիսատող ոտանաւոր մը, մէկալ երեսին վրայ մէկ տուն ոտանաւորի տեղ պարապ բան մը չի գրած, ու քիչ մը անգին մէկ խօսք մը կիսկատար թողուցած: Ետեք ամէնը միտքը բերել ու կարգի դնել կը հարկաւորի, որ խիստ դժուար է: Եւստու ամենայնիւ յաջողեցաւ ինծի աս արտառոց աշխատութիւնը գրուի տանել առանց կարօտ ըլլալու թղթի: (որ մը գաղղիական թէպատրոնի վերջնականութեան ժողովքին ներկայացայ, որոնք իմ շնորհ կատակերգութեանս ձեռագիրը խնդրեցին: — «Չունիմ ձեռագիր, պատասխան տուի: — Ուրեմն ի՞նչու համար մեզ հոս տեղս ժող վեցիր: — Հանգիստ եղիք ըսի, ժողովքը փուճ տեղը եղած չըլլար...: Ու անոնց բերնոց զրուցեցի իմ հինգ արարուածներս: Օգարմացան և բերանին բայց մնացին: Պնդելով կըսէին թէ աս ճարտարամտութիւնը օրինակ մը չունի, ու տեսնուած չէ. բայց ծերունին Լըմազիւրիէ նոյն ժողովքին քարտուղարը, արձանագրութեանց մէջ գտաւ որ աս բանը անգամ մը Վրէպիլիօն քաղաքն ալ հանդիպեր էր:

Քաղմիր Պօնտուր

Թարգմանեաց ի գաղղիականէ աշակերտ ոմն Մեսրոպեան դպրոցին:

Յունաստանէն Տաճկաստան անցնող գաղթականները անպակաս են ու օրէ օր կաւելնան:

ՅԱՆՅԱՆ ԽՈՒՐԿԻ

Օ. Միւսնիա, 10 Սեպտեմբեր:

Կառավարութեան պրիքը Լէրի Օ. Պօնտուր ըստուծ որուն հրամանատարը Հիւսէին Պէյն է, երկուշաբթի օրը մեր նաւահանգիստը հասաւ Վրիս կղզիէն գալով, ուր տեղ կը գտնուի (ամանեան նաւատորմը) իւր խառնակութեամբ ծովապետին հրամանատարութեան տակը:

— Սուր Ե. Օգէֆ Պարթիւն, Իզմիրու ընդհանուր հիւպատոսը Վաթքանայի թղթակցի անդամ աւանդեցաւ Երեւանէն Վրէպիլիօն, որն որ քիչ ատենէ ի վեր հաստատուեցաւ փարէզի մէջ:

— Լեւոն Կիրակի զիշեր Լ. Սիա Վաթքանայի փողոցը մէկ տունի մէջ գողեր մտնելով, բաւական կահ կարասիք վերցուցեր են: Չարագործերը մինչև ասօր չգտնուեցան, թէպէտեւ տեղոյս բարեխնամ կառավարիչը հարկաւոր եղած միջոցները գործքի դրաւ ձեռք ձգելու համար զանոնք:

— Դաւրէժու աղնուամեծար և ազգասէր Վարդան և Վալուստ ուղայք Երմազանեան Վարդանեան 497 հատ հին պնծեայ դրամ (անթիքա) Եւրոպայու քաղաքը գտնուած, խրկել են Սիւնեաց Վրէպիլիօն կառավարութեանը ի նուէր թանգարանին վերածնութեան յետարդարան դպրոցին: Ստաթի կազմէնք յիշեալ աղնուական աղաները, որ իրենց հայրենասէր նախանձաւորութեանը համար ունեցած մտերիմ շնորհակալութիւննիս, Եւրոպայ Վրատեանին միջոցով բարեհաճին ընդունել:

— Փարէզէն կը գրեն թէ, մօսիւ Լը Ռէյ երկրորդ ծովապետը, թագաւորական վաճառ հրամանատար անուանեցաւ արեւելեան գաղղիայի նաւատորմին զին:

Գաղղիայի մէջ 1830 էն սկսեալ ինչուան 1843 յունվարի 1, 967,386 հոգի ծներ են. որոնցմէ 69,417 ը անհարազատ որդի են. այսինքն 13 օրինաւոր զաւկներու վրայ, մէկը պունկորդի է: Փարէզ քաղաքը աս համեմատութիւնը խիստ տարբեր է ինչու որ 3 օրինաւոր որդեաց մէջ, երկուքը ապօրին նաւոր են: Վերոյիշեալ միջոցին մէջ 246,167 ամուսնութիւն եղած է Գաղղիայ ու 805,905 անձինք մեռեր են: Հասարակօրէն միշտ 33 հոգիի ծնածին վրայ, 16 ը աղջիկ ու 17 ը մանչ են:

— Գաղղիայի Օֆրանկիլ քաղաքը ցաւալի գիպուած մը պատահեր է մօսիւ Վալոյին տունը: Աս պարոնին կինը կէս գիշերուան ատեն կարծելով թէ դուրսէն ձայն մը կուգայ, իսկոյն իր տղան կարծուցընէ, որ երթայ նայի չըլլայ թէ գող մտած ըլլայ տունը: Եւսիկա շուտով թուր մը առնելով դուրս կը ցատէ ու բոլոր բնակութիւնը պտտելով մարդ չգտնար, ուստի տանը մէջ մէկ գաղտուկ տեղ մը կը պահուի, ու հոն քիչ մը ատեն կը սպասէ որ նայի մարդ մը կրնայ մի տեսնել: Բայց տղին մայրը մեծ մտատանջութեան մէջ մնալով անոր ուշանալուն վերայ, իր էրիկը կարծուցընէ որ երթայ նայի: Եւ ալ անկողինէն ելելով, դուրս կը վազէ ու առանց ձայն տալու տղուն, գիպուածով մը անոր պահուած կողմը կը թայ մտածին: Եւ տղան տեսնելով որ մարդ մը կուգայ իրեն դէմ, ու ամենեւին չճանչնալով որ իր հայրն է, իսկոյն անոր վրան կը նետուի ու թուրով գլխուն զարնէ:

Եւ չարաչար կը վերադառնի իր գիւղի հայրը, որ ձայն հանելու ատեն չունենալով գետինը կիցնայ արունին մէջ շաղակեալ: Բայց ո՞րքան յուսահատութեան մէջ մնաց խեղճ տղան, երբ մօրը քով դառնալով իր հօրը իրեն փնտրելու համար դուրս ելելը խնայաւ. ու ըրած մտաւորը հասկըցաւ: Վաթքա Վալոյին վերքերը թէպէտ խիստ կարեւոր են, բայց անոր առողջութիւնը բոլորովն անյոյս չէ:

— Նոր Լ. օրգէն կը գրեն: «Սոպէնսոն անուն մէկը մօտ օրերս բունեցին իբրեւ դրամանենգ (գալաղան) . որուն թուղթերը խառնած ժամանակին վեց կնկան նամակներ գտան մէջը, որոնք դեռ կենդանի են ու վեցին հետն ալ ամուսնացած է Սիւնեաց Լահանգաց այլեւս կոմսութեանց եկեղեցիներուն մէջը. ու զերեւի թող տալուն համար կը գանգաւորին: Բռնուած ժամանակն ալ չափահաս աղջիկ մը ունէր քովը, որ հաւանականաբար պահած էր որ եօթներորդ կնիկը ընէ»:

ԱՌԵՏՐԱԿԱՆ ԽՈՒՐԿԻ ՏԱՆԿԱՍՏԱՆ

Օ. Միւսնիա, 10 Սեպտեմբեր:

Քաղաքիս առեւտրական գործառնութեանց բարի վիճակը կը շարունակուի միշտ, ու հասարակօրէն ամէն տեսակ ապրանքներէն քիչ շատ կը ծախուի:

Բամպակ: Լաբոպայու յաջողակ լուրերուն վրայ զինները քիչ մը բարձրցան. բայց խիստ քիչ ապրանք կայ քաղաքիս մէջը: Նոր հունձին բամպակները շատ չանցնիր կը հասնին, և կը յուսացուի թէ աղէկ զիններով կը ծախուին, եթէ ստուգուի Եւրոպայի բամպակաց հունձին նուազութիւնը ինչպէս որ կը հաստատուն:

Բուրդ: Միշտ կուգուի ու անպակաս վաճառ մունքներ կը լրան անցած շաբթուան մեր ծանուցած զիններով:

Ղէհրի: Բաւական ապրանք եկաւ աս օրերս, ու 17 զուռուշ 5-10 փարայ ծախուեցաւ օխան:

Մետաքս: Պայրամպօրուի տեսակը 126 զուռուշի վաճառուեցաւ. բայց հիմայ ապրանք ունեցողները 127-128 զուռուշ կուգեն օխան:

Տորոն: Միշտ կուգուի ու երեւումները աղէկ են:

Չամիչ: Չէլմէի կարմիր չամիչին զինը 80 $\frac{1}{2}$ զուռուշ որոշուեցաւ խանթարը: Տեղոյս կարմիր չամիչը 70-75 զուռուշ է. ու սեւը 32 $\frac{1}{2}$ -37 զուռուշ խանթարը ըստ տեսակին:

Թուղ: Չամիւսնայ ապրանք կուգայ, զիւրովա ճառ է 90-130 զուռուշի խանթարը ըստ տեսակին:

Խաչվէ: Թրեստու աղոր խաչվէն 440 զուռուշ ծախուեցաւ հարուր օխան: Եւրոպայինը 415-420 զուռուշ է:

Շաքար: Կուգուի ու քիչ ապրանք կայ. Եւրոպայի ճերմակ շաքարը 180-185 զուռուշի խանթարը զիւրաւաճառ է:

Փոխաւոր Կոմիտէի,

Օ. Միւսնիա, 7 Սեպտեմբեր:

Լոնտոն	108 $\frac{1}{2}$
Սարսիլիս	169
Թրեստ	439-440